

EQQARTUUSSUT

Nalunaarutigineqartoq Eqqartuussisoqarfimmit Sermersuumit
ulloq 22. maj 2019

Eqqaartuussiviup no. 490/2019
Politiit no. 5516-97361-00041-18

Unnerluussisussaataasut
illuatungeralugu
U
cpr-nummer [...]

Suliap matuma suliarineqarnerani eqqartuussisooqataasut peqataapput.

Unnerluussissut tiguneqarpoq ulloq 9. april 2019.
Ilassutitut unnerluussissut pisimasoq -imut tunngasoq tiguneqarpoq ulloq .

U makkuninnga unioqqutitsinermut unnerluutigineqarpoq:

Pisimasoq 1

Pinerluttulerinermik inatsimmi § 79 - Meeqqamik 15-it inorlugit ukiulimmik kinguaassiuutaatigut atoqatiginninneq

2018-imi aasakkut piffissani ersqqissumik taaneqanngitsuni, ataasiarluni Sermiligaami kiisalu marloriarluni tasiilami [...] illumi [...], I1 atoqatigisaramiuk, naak nalunngikkaluarlugu I1 qanoq ukioqartoq, taamaangippat mianersuaalliorluni.

Pisimasoq 2

Pinerluttulerinermik inatsimmi § 84 - Kannguttaalliorfiginninneq

2018-imi augustup aallaqqaataa aammalu naggataata akornanni Tasiilami [...] B-[...]-imi, I3 atisaata qaavatigut ataasiarluni iviangiisa nalaatigut attuualaaramiuk, taamaalilluni kannguttaalliorfigalugu.

Piomasagaatit

Qaammatit pingasut ataannagit pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortitsineq.

Taarsissuteqartoqarnissaanik piomasagaateqartoqarsinnaanera sillimaffigineqassaaq.

U pisimasoq 1-mi pisuunerarpoq pisimasoq 2-mi pisuunnginnerarpoq.

U piomasagaateqarpoq sapinngisamik sakkunnerpaamik pineqaatissinneqarnissamik.

Unnerluussisussaataitaasunit piumasaaqatigineqarpoq I1 aamma I3 sinnerlugit taarsiissuteqartoqarnissaa sillimaffigineqassasoq.

Suliami paasissutissat

Nassuiaatit

Suliap suliarineqarnerani U nassuiaateqarpoq, I3-p video atorlugu killisiorneqarnera isiginnaartinneqarpoq.

Unnerluutigineqartoq U ulloq 22, maj 2019 nassuiaateqarpoq. Nassuiaatigineqartut ulloq taanna eqqartuussisut siliaasa allasimaffianni issuarneqarput.

I3-p videokkut killisiorneqarneqarluni nassuiaatai ulloq 23. januar 2019 issuaaffigineqarput.

Uppernarsaatit

Unnerluussisussaataitaasut taamaallaat uppernarsaassiiffigiumasimavaat I3- videokkut killisiorneqarnera.

Paasissutissat inummut tunngasut

U siusinnerusukkut suliamut matumunnga pingaarutilimmik pineqaatissinneqarnikuunngilaq.

U inuttut atukkani pillugit nassuiaateqarpoq, suliffeqanngilaq Tasiilami najugaqarpoq angajoqqaamini. Meeraqarpoq 3-nik aamma 4-nik ukiullit. Meeqqat marluullutik anaanaminni Sermiligaami najugaqarput. U ullut 14-ikkaarlugit imertarpoq.

Illuatungeriit isumaat

Unnerluussisussaataitaasut qaammatit pingasut ataannagit pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortitsinissamik piumasaaqatiminnut tapersiutigalugu atuuttussanngortippaat, U nangaassuteqarani pisimasoq 1-mi pisuunerarnera tunngavigineqartariaqartoq, nassuiaatigigamiuk I3 ataasiarlugu Sermiligaami atoqatigisimallugu Tasiilamilu arlaleriarlugu atoqatigisimallugu. U-p ilisimaarivaa inatsisitigut unioqutitsinerummat meeqqamik 15-it inorlugit ukiulimmik atoqateqarsinnaaneq aamma ilisimavaa piffissimi pineqartumi I1 I3-inik ukioqartoq.

Taamatullu aamma unnerluussisussaataitaasunit atuuttussanngortinneqarpoq, eqqartuussisunit tunngavigineqartariaqartoq pisimasoq 2-mi I3-p videokkut killisiorneqarnera. I3 uppernartumik nassuiaateqarpoq, Tasiilamat tikissimalluni august 2018-imi kolligiamiilissalluni, pisimasorlu pisimalluni sulii kolligiami aallartinnani "[...]"-kkunni ilaqutaanilu pulaartilluni taakkunaniikkami I2 ilagalugu. Taamatullu aamma I3 nassuiaavoq "[...]"kkunnut pulaartarluni I2 ilagalugu ataasiarlunilu tukkusimalluni, tassanilu pisimasoq pisimasoq. U "[...]" tamatuma nalaani aalakoortorujussuusimavoq.

Unnerluussisussaataitaasup aamma saqqummiuppaa suliata taamatut isikkullit maannakkut eqqartorneqartorujussuummata, taamaattumillu unnerluussisussaataitaasut tungaanniit pingaartinneqarmat suliani taamaattuni inatsisinik unioqutitsinerit pineqaatissiissuteqarfigineqarnissaat, taamaattumillu unnerluussisussaataitaasuniit inaarutaasumik piumasaaqatigineqarluni U qaammatit pingasut ataannagit pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortinneqarluni pineqaatissinneqassasoq.

Illersuisup sakkukinnerpaamik pineqaatissiisoqarnissaanik piumasaaqatiminnut tapersiutit atuuttussanngortippaa, U-p unnerluussisutit pisimasuani 1-mi oqaatigineqartutut

nassuerutigimmagu I3-inik ukiulik I1 atoqatigisimallugu. Taamaattumillu pisimasoq 1-mi pisuunermik apeqqt qularnaateqarani. Taamatullu aamma illersuisup atuuttussanngortippaa eqqarsarnartoqarmat pisimasoq 2-mi taamaallaat uppersaasiissutigineqarmat I3-p videokkut killisiorneqarnerata eqqartuussummi pisimasut aappaanni tunngavigineqarnissaa.

Pisimasoq august 2018-imi pisimaneraavoq. U nassuiaateqarpoq niviarsiaraq ilisarimallugu meeqqani paarisarmagit ataasiarlunilu imminni tukkunikuulluni.

I3 nassuiaateqarpoq pisimasoq august 2018-imi pisimasoq "[...]" ilaqutaani aammalu aalakoortorujussuusimasoq kiisalu atisami qaavatigut attuaneqarsimalluni.

I3-p taanikuuaa U "[...]" Tasiilami allamik X "[...]" qarpoq. Illersuisup apeqquserpaa matumani X "[...]" pineqarnersoq.

Erseqqissaatigineqanngilaq U-p ilaqutai sumi najugaqarnersut. U nammineerluni nassuiaavoq angajoqqaamini [...] najugaqarluni, taamanikkullu I3 imminni tukkummat aalakoorsimanani aamma nammineq niviarsiaraq attorsimanagu.

Illersuisup atuuttusanngortippaa naammattumik qularnarunnaarsinneqanngimmat U-p unnerluussutip pisimasuani 2-imi oqaatigineqartutut iliuseqarsimanera, taamaattumillu illersuisup piumasaaqatigivaa pisimasut aappaanni pinngitsuutitsisoqarnissaa.

Illersuisup inaarutaasumik piumasaaqatigivaa eqqartuussisut isiginiartariaqaat pisimasumi siullermi sakkukillisaatitut, pinerit tamaasa niviaraq nammineerluni U-mik atoqateqarusuttarsimammat. Pinerit tamaasa nammineerluni unnerluutigineqartoq attavigisarpaa. Tamatumani pineqaatissiissut utaqqisitanngortinneqartariaqaluarpoq qaammatini marlunni pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortitsinermik ukiumi ataatsimi imaluunniit ukiuni marlunni misiligaaffilikkamik eqqartuussisut namminneerlutik naliliiffigisaannik.

Eqqartuussisut tunngavilersuutaat inerniliinerallu

Pisuunermik apeqqt

Pisimasoq 1 pillugu:

Unnerluutigineqartoq pisimasumut pisuunerarpoq.

Eqqartuussisut pingartippaat unnerluutigineqartup pisimasumi nangaassuteqarani nassuenera sukumiisoq uppersartorlu. Unnerluutigineqartoq nassuiaavoq I1 ilisarimallugu meeqqani paarisarmagit aamma ataasiarlu Sermiligaami eqqaavissuup eqqaani ataasiarlugu atoqatigisimallugu kiisalu Tasiilami angajoqqaamini [...] najugaqarfimmini ataasiaannarnagu atoqatigisimallugu.

Eqqartuussisut malugivaat unnerluussisusaatitaasunit, unnerluutigineqartup nangaassuteqarani nassuenera tunngavigalugu naliliinerat allanik uppersaasiissuteqarnissaaq pisariaqartinagu.

Taamaakkaluartoq eqqartuussisut unnerluutigineqartoq pisimasumi pisuutippaat,

tunngavigineqarluni unnerluutigineqartup qularnaatsumik nangaassuteqaranilu eqqartuussivimmi nassuenera.

Taamaallitutik eqqartuussisut U pisuutippaat unioqutitsinermut pinerluttulerinermi inatsimmi § 79 – unnerluussisut malillugu meeqqamik kinguaassiutitigut atoqateqarneq.

Pisimasoq 2 pillugu:

Unnerluutigineqartoq pisuunnginnerarpoq.

Unnerluutigineqartoq eqqartuussivimmi nassuiaateqarpoq, I3 ilisarimavaa, nammineq meeqqaminut paarsisuusarmat.

Unnerluutigineqartoq nassuiaavoq I3 unnerluutigineqartup angerlarsimaffianukartartoq illooqqani I2 ilagalugu, kiisalu nalunagu I3 immiini angajoqqaami najugaani I2 ataasiarlugu tukkoqatiginikuugaa. Unnerluutigineqartup miserratigivaa ulloq taanna I3 immiini tukkummat imersinini, aammalu I3 iviangiisigut attuuasimannginnamiuk tamanna nammineq eqqaasinnaannginnamiuk.

I3 politiinit videokkut killisiorneqarnermini, I3 sukumiisumik qulaatsumik aamma uppernartumik nassuiaateqarpoq, arlaleriarluni U ”[...]”kkuni angajoqqaavinilu I2 ilagulu ataasiarluni tukkusimalluni piffissami august 2018-imi, Tasiilami [...] najugaqartussaalluni. Taamatullu aamma I3 nassuiaateqarpoq, U ”[...]” piffissami tamatumani aalakoortorujussuusimasoq imigassarsunnillunilu.

Eqqartuussisut malugivaat, nassuiaatigineqartunut naapertuuttoq, tassunga ilanngullugu ilisimannittut aamma unnerluutigineqartoq nassuiaammata, ilisimannittoq arlaleriarluni unnerluutigineqartup angerlarsimaffianiittarsimasoq, ataasiarlunilu unnerluutigineqartup angajoqqaavisalu angerlarsimaffianni I2 ilagalugu tukkusimanera, qularutigineqanngilarlu inuk taanna pineqarmat.

Nassuiaatigineqartut tunngavigalugit eqqartuussisut uppernarsivaat U-p unioqutissimagaa pinerluttulerinermi inatsimmi § 84 – kannguttaatsuliorneq ataasiarlugu, unnerluussisummi oqaatigineqartutut.

Pineqaatissiissut pillugu

Eqqartuussisarnermi periusiuvoq suliani assingusuni pineqaatissiisarneq, pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortitsinermik.

Eqqartuussisut assinguni unioqutitsinerit ilungersunartutut isigivaat, suliamilu matumani isumaqarlutik eqqartuussisarnermi periuseq taamanna saneqqunneqarsinnaanngitsaq.

Suliami matumani eqqartuussisut isumaqarput pineqaatissiissutissamik toqqaanermi pingaartumik pingaartinneqarmat, I1-p nammineerluni unnerluutigineqartoq naapinniartarsimammagu namminerlu kissaateqartarsimalluni unnerluutigineqartup atoqatiginissaanik.

Eqqartuussisulli isumaqarput ukiumikkut nikinganerat ukiut 16-iusut sakkortusaataasoq, tassami unnerluutigineqartoq piffissami pinerluutip pinerata nalaani 29-inik ukioqarsimammat pinerlineqartorlu 13-inik ukioqarsimalluni, kiisalu unnerluutigineqartup ilisimaarisimallugu inatsisinik unioqutitsilluni I1-p atoqatigineri tamaasa. Taamatullu aamma eqqartuussisut pisimasut aappaanni ilungersunartutut isumaqarfigivaat niarsiaraq ukiukitsoq kannguttaatsuliorfigineqarsimammat, taamaattumillu eqqartuussisut naapertuuttutut isigivaat pineqaatissiissut aalajangersarneqassasoq qaammatini pingasuni pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortinneqassasoq, inuiaqatigiit soqutigisarimmassuk inatsisinik unioqutitsinerit assingusut akiorniassallugit.

Taamaattumik eqqartuussisut naapertuuttutut isigivaat pineqaatissiinissaq qaammatini pingasuni pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortitsineq, tak. pinerluttulerinermi inatsimmi § 146, imm. 1, nr. 1 aamma nr. 2, tak. § 84, imm. 1.

Eqqartuussisut aamma isumaqarfigivaat tunngavissaqartoq taarsiissutissanik piumasqaateqartoqarsinnaanera sillimaffigineqassasoq pisimasuni marluusuni, tamanna naatsorsorneqarsimanngimmat.

Eqqartuussisarnermi inatsimmi § 480, imm. 1 naapertorlugu suliami aningaasartuutigineqartut naalagaaffiup karsianit akilerneqassapput.

Taamaattumik eqqortuutinneqarpoq:

U eqqartuunneqarpoq qaammatini pingasuni pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfimmiittussanngortinneqarluni.

Suliami aningaasartuutit naalagaaffiup karsianit akilerneqassapput.

U taarsiissutininik akiliissaaq I1-mut, tamanna kingusinnerusukkut saqqummiunneqassagaluarpat.

U taarsiissutininik akiliissaaq I3-mut, tamanna kingusinnerusukkut saqqummiunneqassagaluarpat.

Medea Olsen
Eqqartuussisoq

D O M

afsagt af Sermersooq Kredsret den 22. maj 2019

Rettens nr. 490/2019

Politiets nr. 5516-97361-00041-18

Anklagemyndigheden
mod
T
cpr-nummer [...]

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 9. april 2019.

T er tiltalt for overtrædelse af

Forhold 1

Kriminallovens §79 - Kønsligt forhold til barn under 15 år.

Ved i løbet af sommeren 2018 på flere ikke nærmere angivne tidspunkter, i et enkelt tilfælde i Sermiligaaq samt i to tilfælde i et [...] hus på [...] i Tasiilaq, at have plejet samleje med V1, uagtet at tiltalte var vidende om V1s alder, eller i så henseende handlede uagtsomt.

Forhold 2

Kriminallovens § 84 - Blufærdighedskrænkelse.

Ved i perioden d. 1. august - 31. august 2018 på adressen [...] B-[...] i Tasiilaq, at have befølt V3 en gang på brysterne uden på tøjet, hvilket var egnet til at krænke V3s blufærdighed.

Påstande

Anstaltsanbringelse i ikke under 3 måneder.

Der tages forbehold for erstatningskrav.

T har erkendt sig skyldig i forhold 1 og nægtet sig skyldig i forhold 2.

T har fremsat påstand om rettens mildeste mulige foranstaltning.

Anklagemyndigheden har på vegne af V1 og V3 nedsat påstand om, at der tages forbehold for erstatning.

Sagens oplysninger

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaringer af T, og der er endvidere blevet afspillet en videoafhøring af V3.

Tiltalte, T, har afgivet forklaring den 22. maj 2019. Forklaringen er refereret i retsbogen af samme dato.

V3 har afgivet forklaring den 23. januar 2019 under en videoafhøring.

Dokumenter

Anklagemyndigheden har ikke ønsket at dokumentere andet end videoafhøringen af V3 vedrørende forhold 2.

Personlige oplysninger

T er ikke tidligere foranstaltet, af relevans for denne sag.

T har om sine personlige forhold forklaret, at han ikke har noget arbejde og bor i Tasiilaq hos sine forældre. Han har 2 børn på henholdsvis 3 og 4 år. Begge børn bor hos deres mor i Sermiligaaq. T drikker hver 14. dag.

Parternes synspunkter

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om anstaltsanbringelse i ikke under 3 måneder gjort gældende, at Ts uforbeholdne erkendelse vedrørende forhold 1 bør lægges til grund, hvor han har afgivet forklaring om, at han har plejet samleje med V1 1 gang i Sermiligaaq samt flere gange i Tasiilaq. T var velvidende om at det er ulovligt at pleje samleje med børn under 15 år og han vidste, at V1 var 13 år på det tidspunkt.

Anklagemyndigheden har endvidere gjort gældende, at retten bør lægge videoafhøringen af V3 til grund vedrørende forhold 2. V3 har afgivet en troværdig forklaring om, at da hun kom til Tasiilaq i august 2018 for, at starte på [...], var forholdet sket før hun startede på [...], hvor hun var på besøg hos "[...]"s familie, da hun var hjemme hos dem sammen med V2. V3 har endvidere forklaret, at hun plejede at komme på besøg hos "[...]" sammen med V2 og har sovet hos dem 1 gang og det var der forholdet skete. T "[...]" var meget fuld på det tidspunkt.

Anklagemyndigheden fremførte endvidere, at der er meget fokus på disse sager hvorfor det er vigtigt for anklagemyndigheden at få foranstaltet lovovertræderne i disse sager, hvorfor anklagemyndigheden nedlagde endelig påstand om, at T skal foranstaltes i ikke under 3 måneder i anstalten.

Forsvareren har til støtte for Ts påstand om rettens mildest mulige foranstaltning gjort gældende, at T har erkendt at have plejet samleje med 13-årige V1 som beskrevet i anklageskriftet. Hvorfor der ikke er nogen tvivl om skyldsspørgsmålet vedrørende forhold 1.

Forsvareren har endvidere gjort gældende, at det er betænkeligt at lægge det eneste bevis i forhold 2, som er videoafhøringen af V3, til grund for domfældelse vedrørende forhold 2. Forholdet skulle være sket i august 2018. V1 har forklaret, at han kender pigen, da hun er hans børns barnepige og at hun har overnattet hos dem 1 gang.

V3 har forklaret, at forholdet er sket i august 2018 hos "[...]"s familie og at han var meget fuld samt, at hun blev berørt uden på tøjet.

V3 har nævnt en T "[...]". Der er en anden X "[...]" i Tasiilaq.

Forsvareren stillede spørgsmål ved om, hvilken X "[...]" der er tale om her.

Det er ikke blevet belyst, hvor Ts familie bor. T har selv forklaret, at han bor hos sine forældre i [...] og, at han ikke var fuld dengang V3 overnattede hjemme hos dem og, at han ikke har berørt hende.

Forsvareren gjorde gældende, at det ikke er tilstrækkeligt godtgjort, at T har handlet som beskrevet i anklageskriftets forhold 2, og forsvareren påstod derfor frifindelse for forhold 2.

Forsvareren nedlagde herefter endelig påstand om, at retten bør se det som en formildende omstændighed i forhold 1, at pigen selv ville have samleje med T hver gang. Hun tog selv kontakt til tiltalte hver gang. Derfor bør foranstaltningen gøres betinget på 2 måneders anstaltsanbringelse med en prøvetid på 1 eller 2 år, alt efter rettens skøn.

Rettens begrundelse og afgørelse

Om skyldsspørgsmålet

Om forhold 1:

Tiltalte har erkendt forholdet.

Retten har lagt vægt på tiltaltes uforbeholdne erkendelse om forholdet, som var detaljeret og troværdig. Tiltalte har forklaret, at han kender V1, da hun er barnepige for hans børn samt, at han har plejet samleje med hende 1 gang i Sermiligaaq ved dumpen samt i Tasiilaq hjemme ved hans forældre i [...] hvor han bor, mere end 1 gang.

Retten bemærker, at anklagemyndigheden, på baggrund af tiltaltes uforbeholdne erkendelse, har skønnet, at der ikke var behov for yderligere bevisførsel.

Til trods herfor, finder retten tiltalte skyldig i forholdet, grundet tiltaltes uforbeholdne erkendelse og sikre forklaring over for retten.

Dermed finder retten T skyldig i overtrædelse af kriminallovens § 79 – kønsligt forhold til et barn, i overensstemmelse med anklageskriftet.

Om forhold 2:

Tiltalte har nægtet forholdet.

Tiltalte har afgivet forklaring for retten om, at han kender V3, da hun er barnepige for hans børn.

Tiltalte har forklaret, at V3 plejer at komme hjem til tiltalte, hos hans forældre, sammen med hans kusine V2 samt at han ved, at V3 har overnattet hos ham og hans forældre sammen med V2 1 gang. Tiltalte har nægtet at have drukket den dag V3 sov hjemme hos dem og nægtet, at have befølt V3 på hendes bryster, da han ikke erindrer noget om dette.

I videoafhøringen, hvor V3 bliver afhørt af politiet, har V3 afgivet en detaljeret, sikker og troværdig forklaring om, at hun flere gange har været hjemme hos T "[...]" og hans familie sammen med V2 samt, at hun har overnattet 1 gang sammen med V2 hjemme hos T "[...]" og hans familie på et tidspunkt i august 2018, da hun skulle bo på [...] i Tasiilaq. [...] har endvidere forklaret, at T "[...]" var meget fuld og at han lugtede af alkohol på det tidspunkt.

Retten har bemærket, at der er samstemmende elementer i de afgivne forklaringer, herunder, at både vidnet og tiltalte har forklaret, at vidnet flere gange er kommet hjem til tiltalte og at hun har overnattet hjemme hos tiltalte ved hans familie 1 gang sammen med V2, hvorfor retten finder det godtgjort, at tiltalte og den X "[...]" der bliver nævnt af V3, utvivlsomt er den samme person. Efter de afgivne forklaringer, finder retten det dermed for bevist, at T har overtrådt kriminallovens § 84 – blufærdighedskrænkelser i 1 tilfælde, i overensstemmelse med anklageskriftet.

Om foranstaltningen

Retspraksis i lignende sager er anstaltsanbringelse.

Retten ser med alvor på lignende overtrædelser og finder i denne sag ingen grunde til at fravige retspraksis.

I denne sag finder retten, at der ved valget af foranstaltning navnlig skal lægges vægt på, at V1 tilsyneladende selv har opsøgt tiltalte og selv ønsket at indlede et kønsligt forhold til tiltalte. Retten finder dog den høje aldersforskel på 16 år yderst skærpende, idet tiltalte var 29 år og forurettede var 13 år på tidspunktet for gerningerne samt at tiltalte var velvidende om, at han begik lovovertrædelser hver gang han plejede samleje med V1. Endvidere ser retten med alvor på forhold 2, hvor en mindreårig pige er blevet blufærdighedskrænket, hvorfor retten finder det passende at fastsætte foranstaltningen til 3 måneders anstaltsanbringelse, da det er i samfundets interesse at modvirke lovovertrædelser af lignende art.

Retten finder det dermed passende at fastsætte foranstaltningen til 3 måneders anbringelse i anstalten for domfældte jf. kriminallovens § 146, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, jf. § 84, stk. 1.

Retten finder endvidere grundlag for, at der tages forbehold for erstatningskravene i begge forhold, der ikke er blevet opgjort.

Efter retsplejelovens § 480, stk. 1 betaler statskassen sagens omkostninger.

Thi kendes for ret:

T idømmes 3 måneders anbringelse i anstalt.
Statskassen skal betale sagens omkostninger.

T skal betale erstatning til V1, såfremt dette fremsættes senere.

T skal betale erstatning til V3, såfremt dette fremsættes senere.

Medea Olsen
Kredsdommer